

14. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL

**BEZ
PREVODA**

Zoran Stamatović
direktor Festivala

**Kultura
briše
granice**

Bojan Munjin
selektor Festivala

**Pozorište
koje nas se
tiče**

Vida Ognjenović
članica Saveta
festivala

**Oskudica
surovo
ograničava
teatar**

Nebojša Bradić
ministar kulture

**Važna
misija u
kulturnom
životu
Srbije**

intervju

Zoran Stamatović, direktor Narodnog pozorišta Užice i Jugoslovenskog pozorišnog festivala

Kultura briše granice

Festival je postao sjajna prilika za razmenu iskustava i teatarskih estetika koje nam stižu iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Crne Gore: Zoran Stamatović

Užički festival je naš pokušaj da se razmene važne informacije, podele iskustva u kulturi, ali i da se uporedimo sa pozorišnim dostignućima bivšeg jugoslovenskog prostora

I pored teške ekonomske krize, siguran sam da ćemo publici ponuditi kvalitetan festival. Biće to reprezentativne, ako ne i najbolje, pozorišne predstave iz regiona i nadam se da će publika uživati - kaže Zoran Stamatović, direktor Narodnog pozorišta Užice i 14. jugoslovenskog pozorišnog festivala.

● **Užički festival i ove godine, kao prethodne dve, okupiće pozorišne umetnike iz regiona. To je prilika da se poredimo sa drugima, saznamo kojim temama se bave i na koji način ih teatarski uobličavaju, ali ne samo to, zar ne?**

- Festival je postao sjajna prilika za razmenu iskustava i teatarskih estetika koje nam stižu iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Crne Gore. Učešće na našem festivalu je veoma dragoceno i procenjuje se uspehom. To je šansa i za bilateralnu saradnju, koju je užičko pozorište uspostavilo sa CNP iz Podgorice, NP Sarajevo, a u pregovorima smo o saradnji i sa drugim pozorištima. Užice je otvoren grad, koji bez ikakve strepnje može da pozove goste. Pre tri godine, prvi smo pozvali goste iz Hrvatske i Federacije BiH, iako sa tim državama naša zemlja nije imala baš sjajane političke odnose, ali neko mora prvi da počne. Mi smo te korake napravili i nadam se da će saradnja potrajati. S druge strane, svedoci smo da se ti odnosi u poslednje vreme dodatno komplikuju. Ponovo se pojavljuju bauči nacionalizma i prebrojavanja pogrešnih postupaka sa obe strane. Ipak, potrebno je da pronademo najmanji zajednički sadržalac naših dobrih odnosa, a on je svakako u oblasti kulture.

● **Gosti iz regiona oduševljeni su porukom Festival bez prevoda, ali su zadržali od onog „jugoslovenski“ u njegovom nazivu. Da li je sporan taj deo u nazivu Festivala?**

- Zajednička prošlost nikoga ni na šta ne sili, ali mu daje šansu da sadašnjicu bolje razume i ide napred. Ako uspemo da komuniciramo i saradujemo sa najbližima, nekako ćemo lakše postati i deo evropske zajednice. Mislim da naziv „jugoslovenski“. Festivalu ne smeta, već mu doprinosi, kao podsećanje na nekadašnja zajednička vremena. To pokušavamo da pokažemo na nov način, tako što ćemo isključivosti bilo koje vrste skloniti i sa životne i sa pozorišne scene. Za dobronamerne, naziv ne bi trebalo da bude sporan, jer ga njegov podnaslov dodatno pojašnjava u činjenici da nam nisu potrebni posrednici da se razumemo.

Užički festival je naš pokušaj da se razmene važne informacije, podele iskustva u kulturi, ali

i da se uporedimo sa pozorišnim dostignućima bivšeg jugoslovenskog prostora.

● **Uz Sterijino pozorje i Bitef, Užički festival država je procenila kao najznačajniju pozorišnu manifestaciju. Da li je ta važnost iskazana i kroz finansijsku podršku?**

- Kako da ne! Sadašnje Ministarstvo kulture, ali i ljudi koji su u tom ministarstvu bili ranije, podržali su naš festival. Nije kao nekada kad su se olako davala obećanja, pa se ne ispunje. Sadašnja podrška je svedena u realni ekonomski okvir kojim Ministarstvo raspoložuje i pomaže nam u maksimalnim granicama svojih mogućnosti. Mi smo na rubnom području triju zemalja, a podržavajući naš festival i naša gostovanja u zemljama regiona, ministarstva kulture naše zemlje i zemalja u regionu, pomažu da granice u kulturi nestaju.

Ulaznice

- Komplet ulaznica košta 6.500, odnosno 7.000 dinara, zavisno od mesta u sali. Mislim da to nije skupo, jer ulaznice za predstavu pozorišta koja nam dolaze koštaju više od 1.000 dinara. Interesovanje je uobičajeno veliko, jer, pored sponzora koji će dobiti ulaznice, prodato je oko 300 kompleta, što je maksimalan kapacitet našeg pozorišta.

● **Kolika je ta podrška?**

- Ministarstvo kulture pomoglo je sa četiri miliona dinara, grad Užice sa dva miliona, a ostatak novca prikupili smo sami. Veliku pomoć nam pružaju i pozorišne kuće koje nam dolaze, jer su svoje troškove svele na minimalne iznose. Procena je da će Festival koštati oko deset miliona dinara. Nećemo počinjati naredni Festival servisiranjem prethodnih dugova, već će njegov završetak biti u zaključku da su svi troškovi pokriveni. Po tome smo jedinstveni u Srbiji, jer se po onoj narodnoj prorečemo koliki nam je guber.

Epidemija odgodila festival

Iako je trebalo da bude održan od 9. do 16. novembra prošle godine, pod sloganom *Zašto postojimo, zašto ista postoji?*, Festival je odgođen zbog proglašenja epidemije novog virusa. Festivalna uprava tada je saopštila da je nakon konsultacija sa upravama pozorišta iz zemlje i regiona, čije su predstave selektovane, odlučila da odgodi održavanje te manifestacije. „Uz žaljenje što smo zbog nastalih okolnosti morali da donesemo takvu odluku, smatramo da je najvažnije obezbediti uslove koji neće biti rizični za učesnike i publiku“, navedeno je u tom saopštenju.

Iskušnja

Nemanja Ranković, umetnički direktor NP Užice Savremeni i svoji

Kada se govori o repertoarskoj politici NP Užice i o njenom promišljanju na prvom mestu treba spomenuti kolektiv koji se rado upušta u eksperimente i koji sa zadovoljstvom spoznaje „nove“ glumačke metode.

Upuštanjem u „nova“ istraživanja glumačkih tehnika svesni su da izbegavaju zamke zarobljenosti metodima koji se najčešće koriste u glumačkim školama. Zahvaljujući međusobnom poverenju pravimo iskorak kako u njihovom izrazu tako i u promišljanju o teatru. Nakon ove činjenice dolazi konsultovanje sociologije pozorišta kao i ostalih naučnih disciplina koje promišljaju teatar. Ukratkro, težimo da ukažemo na potrebu za tačnim i blagovremenim informisanjem o tokovima u svetskoj kulturi, stremjenjima pozorišne umetnosti, potrebi intelektualnog teatra, kao i onog koje je aktuelno i korespondira sa vremenom u kome nastaje.

Već duži niz godina, sudeći po svim pokazateljima, primenljivim u teatru, imamo razloga da budemo zadovoljni. O nama često čujem priču protkanu epitetima o novom i savremenom pozorištu, hrabrim repertoarskim potezima. Ipak, moram naglasiti da je Jugoslovenski pozorišni festival mnogo doprineo uspostavljanju nekih „novih“ pozorišnih estetika, kako u samom kolektivu tako i kod publike.

I nastavićemo da istražujemo, da pronalazimo svoje mesto unutar savremenog i evropskog teatra, ali i da u tome negujemo naše kulturne vrednosti. Još kada bi bilo dovoljno novca, bilo bi nam mnogo lakše. Primera radi, novac koji dobijamo za pet premijera, koliko se od nas očekuje u jednoj sezoni, bio bi dovoljan za jednu, eventualno dve prosečne produkcije. Ipak, delimo sudbinu društva, ali to nikako ne sme da ugrozi našu ulogu u pokušaju da ukažemo na procese koji se dešavaju i koji će se dešavati.

I nastavićemo da istražujemo, da pronalazimo svoje mesto unutar savremenog i evropskog teatra, ali i da u tome negujemo naše kulturne vrednosti. Još kada bi bilo dovoljno novca

O nama često čujem priču protkanu epitetima o novom i savremenom pozorištu: Nemanja Ranković

REKLI SU O FESTIVALU...

Nebojša Bradić, ministar kulture RS

Jugoslovenski pozorišni festival u Užicu ima važnu misiju u kulturnom životu Srbije. Pored stvaranja praznika pozorišne umetnosti, on pokreće inicijativu i otvara poseban dijalog pozorišne umetnosti i publike. Taj dijalog uvažava različitosti teritorijalnog prostora i kultura zemalja učesnika, ali ih uzima sa ciljem obogaćivanja kulture, čak i mnogo više... Interkulturni dijalog pozorišta na užičkom festivalu uspostavljen je kao potvrda osećanja jedinstva među pozorišnim kulturama različitih zemalja zapadnog Balkana i kao most ka zajedničkoj evropskoj budućnosti. Ovaj festival nudi svojevrsan „unutrašnji pogled“ na naše vreme i prilike, podržava umetničku izvrsnost i daje pravo građanima užičkog kraja i njihovim gostima da učestvuju u vrhunskom kulturnom događaju. Ministarstvo kulture će nastaviti da podržava ovaj festival i ovakve inicijative.

REKLI SU O FESTIVALU...

Jovan Marković, gradonačelnik Užica

U vreme pozorišnog festivala naš grad odiše posebnom atmosferom, a užička publika, sa finim osećajem za dobru pozorišnu predstavu, sa radošću i nestrpljenjem očekuje i prati festival iz večeri u večer. Moj osnovni utisak o ovom kulturnom događaju, na osnovu iskustava iz prethodnih godina, jeste zahvalnost posetilaca za pruženu mogućnost sagledavanja suštine života u različitim kontekstima, kroz različite rediteljske pristupe. Očekujem da će i ove godine festival opravdati očekivanja ljubitelja pozorišne umetnosti i u svima nama pokrenuti pitanja ili dati odgovore na davno pokrenuta. Njegov značaj za Užice je i te kako važan, jer se njime podižu mostovi među gradovima, pozorištima, glumcima, ostvaruju i učvršćuju dobri ljudski i glumački odnosi, a sve to vodi u boljitak i napredak društva. Užice je svojim festivalom svakako kulturni svetionik Srbije, jer daje impuls, povezuje obale i pokazuje pravac kretanja ka boljem.

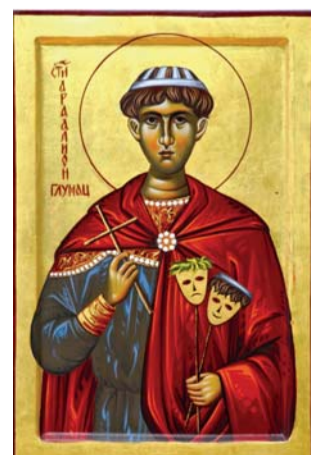
REKLI SU O FESTIVALU...

Jovan Ćirilov, teatrolog

Duhovita formula dala je ozbiljni rezultat. Osnivanjem takvog festivala nije potvrđen strah van Srbije o tome da bi njegovo osnivanje značilo obnovu Jugoslavije. U svakom slučaju on predstavlja obnovu veoma duge tradicije dobrih odnosa među pozorišnim ljudima, naročito iz Zagreba, koji su počeli daleko pre nego što se stvorila Jugoslavija. Glumci i pisci iz Srbije i Hrvatske pomagali su jedni drugima prilikom osnivanja nacionalnih pozorišta, poput SNP u Novom Sadu, NP u Beogradu i HNK u Zagrebu. Ta tradicija ima veliki značaj i Užički festival je u tom smislu jedan od naših najznačajnijih festivala, jer veza među tim narodima je važna i plodonosna i može da opameti političare, koji su često glupi, parajuju.

Dobitnici nagrada Ardalion

1996.

Najbolja predstava - *Bure baruta* (D. Dukovski/S. Unkovski, JDP Beograd); Najbolja režija - Jagoš Marković za režiju predstave *Kate Kapuralica* (V. Štulić, NP Sombor); Najbolja ženska uloga - Anita Mančić za ulogu Anđele u predstavi *U potpalubju* (V. Arsenijević/N. Miličević, JDP Beograd); Najbolja muška uloga - Nebojša Glogovac za ulogu Vladimira u predstavi *U potpalubju* (JDP); Najbolja scenografija - Miodrag Tabački za predstavu *Bure Baruta* (JDP); Najbolja kostimografija - Angelina Atlagić za predstavu *Bure Baruta* (JDP); Najbolja epizodna uloga - Ivan Jevtović za ulogu Jovana u predstavi *Carev zatočnik* (M. Stanisavljević/M. Karadžić, Pozorište „Boško Buha“, Beograd); Najbolji mladi glumac - Sergej Trifunović za ulogu Đorda u predstavi *Bure baruta* (JDP); Specijalna nagrada - Miodrag Stanisavljević za dramu *Carev zatočnik* („Boško Buha“)

1997.

Najbolja predstava - *Mizantrap* (Molijer/D. Mijač, JDP Beograd); Najbolja režija - Ljuboslav Majera za režiju predstave *Putovanje u Nant* (NP Sombor); Najbolja ženska uloga - Verica Jovanović za ulogu Gine u predstavi *Putujuće pozorište Šopalović* (Lj. Simović/D. Mijač, NP Niš); Najbolja muška uloga - Dragan Mićanović za ulogu Alsesta u predstavi *Mizantrap* (JDP); Najbolja scenografija - Miodrag Tabački za predstavu *Gorski vijenac* (P. P. Njegoš/B. Mićunović, CNP Podgorica); Najbolja kostimografija - Angelina Atlagić za predstavu *Mizantrap* (JDP); Najbolja epizodna uloga - Vojislav Brajović za ulogu Igumana Stefana u predstavi *Gorski vijenac* (CNP Podgorica); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ Političke ekspres - Isidora Minić za ulogu Selimene u predstavi *Mizantrap* (JDP); Specijalna nagrada - predstava *Gorski vijenac* (CNP Podgorica, za za moderno tumačenje dela Petra II Petrovića Njegosa)

1998.

Najbolja predstava - *Kako zasmejati gospodara* (V. Ognjenović/K. Mladenović, NP Užice); Najbolja režija - Milan Karadžić za režiju predstave *Škola za žene* (CNP Podgorica); Najbolja ženska uloga - Mirjana Gardinovački za ulogu Simane u predstavi *Kamen za pod glavu* (M. Novković/M. Benka, NP Kikinda); Najbolja muška uloga - Boro Stjepanović za ulogu Amolfa u predstavi *Škola za žene* (CNP Podgorica); Najbolja scenografija - Geraslav Zarić za predstavu *Snežna kraljica* (J. Svarc/M. Karadžić, Pozorište „Boško Buha“, Beograd); Najbolja kostimografija - Bočana Jovanović za predstavu *Snežna kraljica* („Boško Buha“); Najbolja epizodna uloga - Isidora Minić za ulogu Nađežde u predstavi *Porodične priče* (B. Srbljanović/J. Marković, Ateleje 212 Beograd); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ Političke ekspres - Milena Pavlović za ulogu Tatjanu u predstavi *Malograđanin* (M. Gorki/R. Milenković, BDP Beograd); Specijalna nagrada - Milica Novković za tekst drame *Kamen za pod glavu* (NP Kikinda)

1999.

Najbolja predstava - *Mera za meru* (V. Šekspir/D. Mijač, SNP Novi Sad); Najbolja režija - Dejan Mijač za predstavu *Mera za meru* (SNP Novi Sad); Najbolja ženska uloga - Jasna Đuričić za ulogu Izabele u predstavi *Mera za meru* (SNP); Najbolja muška uloga - Vojislav Brajović za ulogu Vencenija u predstavi *Mera za meru* (SNP); Najbolja scenografija - Miodrag Tabački za predstavu *Velika sveska* (A. Kristof/K. Mladenović, Ateleje 212 Beograd); Najbolja kostimografija - Bojana Nikitović za predstavu *Mera za meru* (SNP); Najbolja epizodna uloga - Novak Bilbija za ulogu Bernardina u predstavi *Mera za meru* (SNP); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ Političke ekspres - Srdan Timarov za ulogu Lucija u predstavi *Mera za meru* (SNP); Specijalna nagrada - Egon Savin za dramatičnu izvedbu *Oblomova* (I. A. Gončarov, CNP Podgorica)

2000.

Najbolja predstava - *Divlji med* (M. Frejn/A. P. Čehov/D. Mijač, Ateleje 212 Beograd); Najbolja režija (javnopravno) - Dejan Mijač za predstavu *Divlji med* (Ateleje 212) i Boro Drašković za predstavu *Antigona u Njujorku* (J. Glavicki, Grad teatar Budva); Najbolja ženska uloga - Anđelika Sirmić za ulogu Hede Gabler (H. Ibsen/D. Petrović, NP Nepszihiáz Subotica); Najbolja muška uloga - Tihomir Stanić za ulogu Platonova u predstavi *Divlji med* (Ateleje 212); Najbolja scenografija - Miodrag Tabački za predstavu *Per Gint* (H. Ibsen/K. Mladenović, NP Užice); Najbolja kostimografija - Snežana Kovacević za predstavu *Per Gint* (NP Užice); Najbolja epizodna uloga - Nenad Jezdić za ulogu Ošipa u predstavi *Divlji med* (Ateleje 212); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ Političke ekspres - Jelena Đokić za ulogu Katarine u predstavi *Bokeški D-mol* (S. Koprivica/M. Karadžić, Centra za kulturu Tivat); Specijalna nagrada - Ansambli predstave *Šest lica traže pisca* (L. Pirandello/G. Ivasko, Ujvidéki Színház, Novi Sad)

2001.

Najbolja predstava - *Malograđanin* (M. Gorki/P. Madeli, CNP Podgorica); Najbolja režija - Paolo Madeli za predstavu *Malograđanin* (CNP Podgorica); Najbolja ženska uloga - Radmila Tomović Grinvid za ulogu Melite u predstavi *Leda* (M. Krleža/D. Mijač, Ateleje 212 Beograd); Najbolja muška uloga - Petar Kralj za ulogu doktora Nikole Kosa u predstavi *Doktor Šuster* (autor i režiser Dušan Kovacević, Zvezdara teatar Beograd); Najbolja scenografija - Geraslav Zarić za scenografiju u predstavi *Jegorov put* (tekst i režija Viđa za Ognjenović, Grad teatar Budva); Najbolja kostimografija - Bojana Nikitović za kostime u predstavi *Leda* (Ateleje 212); Najbolja epizodna uloga - Milica Mihailović za ulogu Druge dame u predstavi *Leda* (Ateleje 212); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ Političke ekspres - Jelena Đokić za ulogu Oca Alekseja u predstavi *Jegorov put* (Grad teatar Budva); Specijalna nagrada - Dušan Kovacević za tekst drame *Doktor Šuster* (Zvezdara teatar)

2002.

Najbolja predstava - *Skup* (M. Držić/Jagoš Marković, JDP Beograd); Najbolja režija - Paolo Madeli za predstavu *Skup* (JDP); Najbolja ženska uloga - Đurđica Cvetić za ulogu Skupa u predstavi *Skup* (JDP); Najbolja muška uloga - Predrag Ejdus za ulogu Zlatikuma u predstavi *Skup* (JDP); Najbolja scenografija - Boris Maksimović za scenografiju u predstavi *Skup* (JDP); Najbolja kostimografija - Lana Cvijanović za kostime u predstavi *Skup* (JDP); Najbolja epizodna uloga - Gorana Marković za ulogu u predstavi *Joneskomanija* (E. Jonesku/E. Miller, CNP Podgorica); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ Političke ekspres - Paulina manov za ulogu Dijane Cmojević Svarc u predstavi *Supermarket* (B. Srbljanović/A. Stojanović, JDP); Specijalna nagrada - Ansambli CNP Podgorica za scensko oživljavanje i savremeno tumačenje dela Ežena Joneska, u predstavi *Joneskomanija*

PROGRAM 14. JUGOSLOVENSKOG POZORIŠNOG FESTIVALA, OD 13. DO 20. APRILA

Predstave počinju u 19.30 sati

REKLI SU O FESTIVALU...

Ljubomir Simović, akademik i član Saveta festivala

Ako jedna država želi da se razvija ravnomerno u svim svojim delovima, onda svi njeni regioni, i svi njeni građani, treba da imaju iste mogućnosti i iste šanse. To znači da svim građanima treba da bude podjednako, ili približno jednako, dostupno ono što je najbolje u književnom, likovnom, muzičkom ili pozorišnom životu Srbije. Ako ono što je najbolje ne može da nam bude dostupno svaki dan, može da nam bude dostupno jednom godišnje, u pet ili sedam festivalskih dana. U tome vidim svrhu užičkog festivala. Taj festival ima svoj profil, svoj program, svoju politiku a, posle toliko godina, ima i svoju tradiciju. Prema tome ima i svoje mesto u kulturnom životu Srbije. Ono što je najvažnije ostavio sam za kraj - Užice ima, Užice je oduvek imalo, veliku i obrazovanu pozorišnu publiku.

URBI ET ORBI

Janoša Pilinskog, Pozorište „Deže Kostolanji“ Subotica

REDITELJ Andraš Urban, VERBALNO TEKSTUALNI ORALITET - Postepeno napuštajući istoimeni komad Janoša Pilinskog, „Urbi et orbi“ je četvoročlana, muzičko-plešna ispoved, IGRAJU Marta Bereš (Moni), Andrea Erdelj (Zuzi), Arpad Mesaroš (Tibor), Imre Elek Mikéš (Zoltan), KOSTIM Svako spava u čemu želi.

Predstava u čast nagrađenih, utorak, 20. april

REKLI SU O FESTIVALU...

Slobodan Ljubičić, prvak drame NP Užice

Veliko je zadovoljstvo, ali i privilegija, to što sam član ansambla užičkog pozorišta, koje, između ostalog, veoma uspešno već četrnaesti put organizuje Jugoslovenski pozorišni festival. Drago mi je i to što užička publika može da, pored naših predstava, vidi predstave sa prostora bivše Jugoslavije, a dragoceno je i to što mogu da se susretam sa velikim brojem mojih kolega glumaca.

REKLI SU O FESTIVALU...

Dino Mustafić, reditelj iz Sarajeva

Užički festival je vrlo važan za južnoslovenski kulturni prostor, jer se na jednom mestu može vidjeti godišnji presek, po izboru selektora ponajboljih teatarskih produkcija, u afirmaciji onoga što je sigurno južnoslovenski kulturni identitet, a tu pre svega mislim na jezik. Taj simbolični naziv Festival bez prevoda predstavlja nešto što će sigurno rado dovesti i publiku i teatarsku kritiku i umjetnike, koji sve manje imaju prilike da se sreću na internacionalnim i regionalnim festivalima, jer je posle raspada Jugoslavije, kulturni prostor, dobrim dijelom, fragmentiran ili razbijen.

PRATEĆI PROGRAM

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA

sa 13. jugoslovenskog pozorišnog festivala, autor Radovan-Baja Vujović iz Užica. Ponedjeljak, 13. april od 19.15, hol NP Užice

BROD ZA LUTKE

Milene Marković, SNP Novi Sad

REDITELJ Ana Tomović, KOMPOZITOR Darko Rundek, DRAMATURZI Vuk Ršumović i Svetislav Jovanov, SCENOGRAFI Ljerk Hribar, KOSTIMOGRAFI Momirka Bailović, IGRAJU Jasna Đuričić (Mala sestra, Alisa, Snežana, Zlatokosa, Palčica, Princeza, Žena, Veštića), Draginja Voganjac (Majka, Mama medved), Milica Grujičić (Velika sestra, Marica), Radoje Čupić (Uča, Tata medved, Žabac), Nenad Pečinar (Ljutko, Lovac), Radovan Vujović (Pospanko, Medvedić, Orlić, Orao, Ivica), MUZIČARI Ksenija Bašić, Milan Nenin, Lazar Novkov, Lav Kovač, Siniša Mazalica.

Subota, 17. april

DERVIŠ I SMRT

Meše Selimovića po dramatisaciji Borislava Mihajlovića Mihizja, NP Beograd

REŽIJA I ADAPTACIJA Egon Savin, DRAMATURG Branislava Ilić, KOSTIMOGRAFI Jelena Stokuća, KOMPOZITOR Zoran Hristić, IGRAJU Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin), Nenad Stojmenović (Jusuf - Mula Jusuf), Aleksandar Đurica (Begunac - nepoznati), Nataša Ninković (Sudinića - kadinića), Ljubomir Bandović (Hasan Džebeždžija), Boris Pingović (Inspektor - Muselim), Zoran Čosić (Milićajac - uhoda), Slobodan Beštić (Sudija - kadija), Marko Nikolić (Sinanudin - Hadži Sinanudin), Nebojša Kundačina (Tamničar), Tanasije Uzunović (Kara Zaim), Darko Tomović (Pukovnik Osman - Miralaj Osman beg), Miodrag Krivokapić (Sekretar - vezirov defterdar), Marko Janketić (Mladić), Igor Ilić (Derviš), Gleb Sumanov (Derviš - baletski igrač), Aleksandar Vukić, Slaven Radovanović i Miloš Obrenović (Derviši), Milan Šavija i Miloš Dmitrović (Stražari).

Utorak, 13. april

ŠUMA BLISTA

Milene Marković, Atelje 212 Beograd

ADAPTACIJA, REDITELJ, SCENOGRAFI I DIZAJNER SVETLA Tomi Janežič, KOSTIMOGRAFI Marina Sremac, KOMPOZITOR I DIZAJNER ZVUKA Tomaž Grom, DRAMATURG Milan Mađarev, IGRAJU Jasna Đuričić (Maca), Boris Isaković (Trenar), Vlastimir-Duza Stojiljković (Srećko), Srdan Timarov (Lote), Suzana Lukić (Dete), Jelena Petrović (Dete), Nenad Čirić (Gazda), Duško Ašković (Radnik), Lado Leskovar/Predrag-Cune Gojković (Poslovača), Milovan Mirković (Harmonika u songu „Mala kuća“), Manja Ristić (Violina u songu „Pevaljka“), DEVOJKE Anđela Stamenković (Plava), Milica Grujičić (Plava), Milena Predić (Crna), Violeta Mitrović (Crna), Lidija Andonov (Crna), Sofija Juričan (Smeđa), Ana Marković (Smeđa).

Četvrtak, 15. april

KANDID ILI OPTIMIZAM

prema Volterovom tekstu, JDP Beograd

REDITELJ Aleksandar Popovski, SCENOGRAFI Sven Jonke, KOSTIMOGRAFI Lana Cvijanović, KOMPOZITOR Kiril Džajković, IGRAJU Nikola Đuričko (Kandid), Bogdan Diklić/Predrag Ejđus (Panglos), Nataša Tapušević/Tanja Pjevac (Kunigunda, markiza), Goran Šušljik (Propovednik, Martin), Gordana Đurđević (Starica, dama), Mihailo Janketić (Starac iz Eldorada, gazda), Milena Vasić Ražnatović (Paketa, Natalija), Srdan Timarov (Doktor, Kakambo, Sesil), Dragan Jovanović (Lekar), Marko Bačović (Bugarin 2, Don Ishar, vikont), Vojin Četković (Komandant, Klemanson), Marinko Mađžgalj (Mornar, crnac, putnik, zatvorenik), Dubravko Jovanović (Oficir inkvizicije, inkvizitor, opat), Nikola Simić (Guverner, trgovac), Igor Filipović (Bugarin 1, osoba sa nejasnim zadatkom, policajac), Tijana Čurović (Nevesta, Deniza), Vlasta Velisavljević (Žirofle), Olivera Kriljević (Girlanda), Dejan Đurović (Narrator iz Paragvajja).

Ponedjeljak, 19. april

REKLI SU O FESTIVALU...

Janko Ljumović, direktor CNP Podgorica

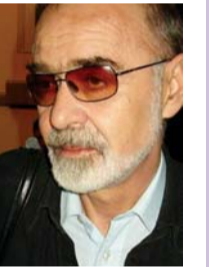
Festival u Užicu dobar je primjer festivala koji promišlja i uspostavlja u konceptualno-programskom i u produkcionskom čitanju ideje i potrebe za promjenom. To je festival koji je trgom ili svim onim što se dešavalo u okruženju, socijalnom, političkom i ekonomskom, primjer jednog dobrog koncepta, koji je konačno kvalitetno pozicioniran u širem regionalnom teatarskom sistemu i predstavlja važnu referencu za sve njegove učesnike. To je jednostavno zaokružen koncept koji ima sigurnu poziciju i kvalitet, a time je i važna pozorišna adresa u regionu.

REKLI SU O FESTIVALU...

Dejan Penčić Poljanski, jedan od osnivača i prvi selektor Festivala

Festival ima vrlo dobar koncept, bar tako smo ga pokrenuli. Ne mislim da je ideja o Festivalu bez prevoda loša, ali dobijamo relativno neuspele predstave iz Bosne. Možda je to trenutno tako. Više bih voleo da se Festival proširi na Sloveniju i Makedoniju i da bude festival teatra nekadašnjih ju-prostora i da odgovara onome što se zove Jugoslovenski pozorišni festival. Dopada mi se što je festival očuvao to ime, jer na kraju, iako Jugoslavija ne postoji kao država, ona postoji kao kulturni prostor.

REKLI SU O FESTIVALU...

Ružica Marjanović, profesorka književnosti i inicijatorica regionalnog susreta književnika Na pola puta u Užicu

Nastao je kada se Jugoslavija raspala, ali je u njegovom nazivu bila ideja o jedinstvenom kulturnom prostoru. Te 1996, kada je Festival počeo, Jugoslavija je bila krnja, ali je vreme pokazalo da Festival funkcioniše kao ako ne jedinstven, onda bar zanimljiv jedinstven i drugima i to je tendencija koja će postojati u umetnosti. U budućnosti on je za Užice od neprocenjivog značaja i gotovo da cele godine kulturni krugovi grada gravitiraju ka Festivalu.

KO SE BOJI VIRĐINIJE VULF

Edvarda Olbija, CNP Podgorica

REDITELJ I IZBOR MUZIKE Dino Mustafić, SCENOGRAFI Dragutin Broz, KOSTIMOGRAFI Vanja Popović, DRAMATURZI Božo Koprivica, Ljubomir Đurković, KOMPOZITOR ORIGINALNE MUZIKE Vjera Nikolić, IGRAJU Varja Đukić (Marta), Branimir Popović (Džordž), Milutin Milošević (Nik), Kristina Stevović (Hani).

Sreda, 14. april

MORTAL KOMBAIN

Pavela Sale, NP Sarajevo

REDITELJ Dino Mustafić, DRAMATURGI Željka Udovičić, Rea Jugo, SCENOGRAFI Dragutin Broz, KOSTIMOGRAFI Lena Stefanović Gafić, MUZIKA Nedom Zlatar, Elvir Salčinović, AUTOR SONGOVA Adnan Hamidović Frenki, IGRAJU Ermin Sijamija (Pako), Josip Pejaković (Otac pacov), Eja Bavčić Tarakčija (Emilka), Alen Muratović (Lala), Hasija Borić (Majka), Miraj Grbić (Yoman), Slaven Vidak (Kicior), Adnan Hasković (Mapet), Aldin Omerović (Frendzel), Vedran Đekić (Letki), Damir Kustura (Policajac I), Edhem Husić (Policajac II), Nedom Zlatar (Muzičar - bubnjevi), Elvir Salčinović (Muzičar - gitara).

Nedelja, 18. april

TURBOFOLK

autorski projekat Olivera Frlića, HNK Rijeka

REDITELJ Oliver Frlić, DRAMATURG Borut Šeparović, SCENOGRAFI Oliver Frlić i Borut Šeparović, KOSTIMOGRAFI Modni studio Artidana, IZBOR MUZIKE Oliver Frlić, IGRAJU Anastazija Balaž Lečić, Olivera Bajlak, Andreja Blagojević, Alen Liverić, Jelena Lopatić, Jasmin Mekić, Dražen Mikulić, Damir Orlić, Tanja Smoje.

Petak, 16. april

KO JE KO

- POKROVITELJI Ministarstvo kulture Republike Srbije i grad Užice
- SAVET FESTIVALA Jovan Marković - gradonačelnik Užica (predsednik), Ljubomir Simović - književnik, akademik SANU (potpredsednik), dr Milenko Misailović - teatrolog, Vida Ognjenović - reditelj, Zoran Stamatović - menadžer u kulturi, Ljiljana Đurić - glumica, predsednica SDUS, Branislava Liješević - menadžer u kulturi, mr Branko Popović - reditelj, mr Nemanja Ranković - glumac i reditelj, Slobodan Šuljagić - reditelj, mr Ksenija Radulović - dramaturg, direktorka Muzeja pozorišne umetnosti Srbije, dr Radivoje Dinulović - arhitekta i scenograf, Milojko Knežević - prevodilac
- DIREKTOR FESTIVALA Zoran Stamatović
- SELEKTORI Bojan Munjin - novinar i pozorišni kritičar, Zoran Stamatović - direktor Narodnog pozorišta Užice
- STRUČNI ŽIRI Đurđija Cvetić - predsednica žirija, glumica (Srbija), Snežana Kovačević - kostimografkinja (Srbija), dr Ivan Medenica - teatrolog (Srbija), dr Darko Gašparović - teatrolog (Hrvatska), Martin Kočovski - reditelj (Makedonija)

Bojan Munjin, selektor ovogodišnjeg Festivala bez prevoda

Pozorište koje nas se tiče

obrazloženje

Svake godine, Uzički festival otkrije, promovira ili nagradi neko (novo) ime; pozorišnu kuću, režisera, autora ili glumca: Bojan Munjin

REKLI SU O FESTIVALU...

Branko Popović, prvi direktor festivala

Festival je nastao kao težnja dramskih umetnika Srbije da dobiju festival na kome će biti vrednovana pozorišna ostvarenja bez obzira na žanr, poreklo pisca i reditelja. Na Sterijinom pozorju doskora su isključivo nagrađivana dela nastala po tekstovima domaćih autora, dok je Uzički festival postao prvi na kome su se ocenjivali doprinosi scenografa, kostimografa, bez obzira da li su to tekstovi domaćih ili stranih autora, komedija, drama itd. Dugo vremena je važio kao jedinstveno mesto gde su se mogli valorizovati kvaliteti svih umetnika u pozorištu. Međutim, Sterijino pozorje promenilo je koncept tako da je Jugoslavenski pozorišni festival dobio svog dvojnika. Sadašnji regionalni koncept Festivala bez prevoda je dobro rešenje i verovatno je to i budućnost pozorišne umetnosti i kulture uopšte na ovim prostorima.

Sezona 2008/09. bila je čini se blagorodna za pozorište: to se vidi po predstavama, festivalima u regiji, broju premijera i reakcijama javnosti. U takvoj situaciji bilo je izazovnije, ali i teže odrediti baš tih sedam najboljih predava za uzički festival. U vremenu krize, kada mnoge kulturne institucije kreću svoje programe ili stavljaju ključ u bravu, toliko je važnije da umjetnički pogon radi. Zato da kroz umjetnost razgovaramo o onome što nam se događa i zato da sebi i drugima pokažemo - da smo živi. Vjerujemo da ovogodišnji uzički festival ne samo da je živ nego je u programu koji nudi otvorio pregršt estetskih i socijalnih pitanja, važnih i za našu dušu i za naš život. Ovaj festival ne haje za teorijske rasprave o suvremenom pozorištu: on nudi ono što je dobro i ono što je važno. Zato će ove godine u Užicu biti dobre glume kojoj ćemo se sigurno diviti, ali to neće biti tek festival dobre zabave. To je cijena odgovornosti koju, baveći se pozorištem, imamo prema životu. Klasična drama, u kojoj glavni junak razbija glavu u uzvišenim pitanjima, više ne drži vodu jer takvog života - šta god mi mislili - više nema. Neočekšana „priljava“ stvarnost danas je duboko ušla u zonu teatra, a teatar je izašao na ulicu, jednostavno zato jer sve drugo bilo bi laž i

zamajavanje. Možda bi nam sa blagim komedijama bilo lakše, ali jutro posle bilo bi teže. Praktično govoreći, raznovrsnost poetskog rukopisa koji danas u pozorištu gledamo i način inscenacije koji poprilično briše razliku između prostora gledališta i scene, upućuje da se možda razmisli i o još jednoj sceni uzičkog festivala, koja bi malo rasteretila centralnu festivalsku pozornicu i svojom polivalentnošću bila spremna da primi kvalitetne predstave sa kompleksnijim estetskim i tehničkim zahtjevima.

Kao što je već poznato, odabrane predstave u konkurenciji za ovogodišnji uzički festival *Bez prevoda* su sledeće: *Kandid* prema Volterovom tekstu, Jugoslavenskog dramskog pozorišta iz Beograda, u režiji Ace Popovskog, *Šuma blista* prema tekstu Milene Marković, u produkciji Ateljea 212, u režiji Tomi Janežića, *Ko se boji Virđinije Vulf* po tekstu Tenesi Vilijamsa, Crnogorskog narodnog pozorišta iz Podgorice, u režiji Dine Mustafića, *Derviš i smrt* po romanu Meše Selimovića, Narodnog pozorišta iz Beograda, u režiji Egora Savina, *Turbo-folk*, u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta iz Rijeke, prema tekstu i u režiji Olivera Frlića, *Brod za lutke* po tekstu Milene Marković, Srpskog narodnog pozorišta Novi Sad, u režiji

Ovaj festival ne haje za teorijske rasprave o suvremenom pozorištu: on nudi ono što je dobro i ono što je važno. Zato će ove godine u Užicu biti dobre glume kojoj ćemo se sigurno diviti, ali to neće biti tek festival dobre zabave. To je cijena odgovornosti koju, baveći se pozorištem, imamo prema životu

minivju

Vida Ognjenović, članica Saveta Jugoslavenskog pozorišnog festivala

Oskudica surovo ograničava teatar

• **Narodno pozorište Užice poslednjih godina uspeva da skrene pažnju na sebe repertoarom koji se osvrće na prošlost, preispituje današnjicu i pokušava da upostavi komunikaciju sa svetom. Kako procenjujete tu vrstu napora daleko od prestone, a time još dalje od novca potrebnog za takve projekte?**

- Pozdravljam taj napor, podržavam ga i koliko mogu sudelujem u njemu. Nije geografski položaj u odnosu na nominalnu prestonicu toliko važan za rad i razvoj pozorišne ustanove. Dobre predstave i živo, otvoreno i umetnički ambiciozno pozorište, kao što je uzičko, privlače pažnju i čine svako mesto u kojem nastaju prestonim u kulturnom smislu. Nedostatak novca, međutim, surovo ograničava rad pozorišta ma gde se ono nalazilo. Zato je pregalstvo ljudi koji uspevaju uprkos oskudici - pozorište u Užicu opstaje i to kao važna pozorišna činjenica u našoj kulturi - ravno pravom herojstvu. Zaista zaslužuju aplauze koje dobijaju, ali bojim se da im je to zasad jedina izdarna dotacija. I ma da je nagrada aplauzima kratkotrajna, pozorište, metaforično rečeno, za nju živi, ali, nažalost, ne može da živi od nje. To kao da nije jasno onima koji drže ključeve fondova. Što ne pokušaju da samo aplauzima nagrade graditelje puta, ili kopače uglja. Ljuto se varaju ako misle da je stvaranje i izvođenje pozorišne predstave lakši posao.

• **Vi ste autorka naziva Festival bez prevoda. U toj rečenici sadržana je njegova suština, ali i vredna kulturno-loška poruka regionu. Da li je Uzički festival, koji je pre tri godine dobio regionalni karakter, opravdao taj naziv?**

- Svakako. Opravdale su ga i dobra selekcija i odlične predstave iz susednih država, od kojih su neke trijumfovale i odnele pobjednički venac. Osim skandinavskih zemalja i recimo Austrije i Nemačke, malo je regiona koji mogu da imaju pozorišni festival bez prevoda. Naravno, ne govorim o širokom engleskom jezičkom području koje pokriva nekoliko kontinenta. Mislim, dakle, da se ta velika prednost u komunikaciji i u ovom našem slučaju u potpunosti potvrdila. Uzički festival će, verujem, iz godine u godinu sve više biti važno mesto gde ćemo proveravati srodne ideje i osobenosti balkanskog pozorišnog izraza.

• **Bilo je ideja da se u Užicu otvori sedište Međunarodnog pozorišnog instituta (ITI). Kako to komentarišete?**

- Dobra ideja. To je planetarna pozorišna organizacija i treba da joj pripadamo. Sasvim je razumljivo da sedište bude u jednom festivalskom gradu.

Ane Tomović i *Mortal Kombajn*, prema tekstu Pavel Sale, u produkciji Narodnog pozorišta Sarajeva, u režiji Dine Mustafića.

Svake godine, Uzički festival otkrije, promovira ili nagradi neko (novo) ime; pozorišnu kuću, režisera, autora ili glumca. Ove godine predstaviti će nam se Dino Mustafić, režiser iz Bosne i Hercegovine, sa dva svoja komada, tu je (ponovno) Milena Marković, a prvi put upoznat ćemo Acu Popovskog, režisera iz Makedonije, i Olivera Frlića, mladog i provokativnog režisera iz Hrvatske, koji je već pokupio dosta nagrada i uznemirio još više duhova.

Zaključno, ovogodišnja selekcija uzičkog festivala ponovo se okrenula onome zbog čega publika vječno odlazi u teatar: onome što je scenski živo, uzbuđljivo i što nam govori - kako je govorio pokojni glumac Ljuba Tadić - o sumi našega života. Ovo vreme sluti

krizu i novo podrhtavanje tla, dok svježe rane ratova i društvenog kaosa još nisu zarasle, i to vreme se pita kroz gorčinu i humor - čemu sve to i zašto? Ako je tome tako - a bojimo se da jest - onda je funkcija teatra da tom vremenu odgovori nekim svježim rukopisom. Taj novi rukopis na uzičkom festivalu sadržan je u pitanju da li ova civilizacija jeftinog spektakla (*Turbofolk*) može da sakrije sve greške koje smo napravili, da li protiv toga treba ustati (*Mortal kombajn*) ili trpiti (*Brod za lutke*, *Derviš i smrt*), da li se prepustiti (*Šuma blista*), umrijeti gordo (*Virđinija Vulf*) ili je ovo - šta god to značilo - „najbolji od svih svetova“, kao što kaže Kandid?

Vjerujem da ćemo gledati sjajne glumce, drugačije predstave i pozorište koje nas se tiče. Takvo pozorište se preporučuje za jednu selekciju estetske izvrsnosti i društvene izoštrenosti.

Szinház); Najbolja epizodna uloga - Josif Tatić za ulogu oca u predstavi *Hadersfeld* (JDP); Ardalion i nagrada Politike „Avdo Mujčinović“ - Dubravka Kojanić za ulogu Duke Suijić u predstavi *Svirjski otac* (Kruševačko pozorište); Specijalna nagrada Ardalion - Ljupko Konstantinov za muziku u predstavi *Lažni car* (M. Kovač/B. Mićunović, CNP Podgorica)

2006.

Najbolja predstava - *Brod za lutke* (M. Marković/S. Unkovski, JDP); Najbolja režija - Goran Marković za režiju predstave *Pomoranđina kora* (M. Pelević, Ateljea 212); Najbolja ženska uloga - Jelena Ilić za ulogu Pomoranđine u predstavi *Pomoranđina kora* (Ateljea 212); Najbolja muška uloga - Srdan Timarov za ulogu u predstavi *Pomoranđina kora* (Ateljea 212); Najbolja epizodna uloga - Dard Žokić za ulogu u predstavi *Brama* (Ateljea 212)

Kata Damati i Kinge Mezei, režija Kinge Mezei, Novosadsko pozorište Ujvideki Szinház); Najbolja kostimografija - Boris Čakširan za kostime u predstavi *Pomoranđina kora* (Ateljea 212); Najbolja epizodna uloga - Boris Isaković za ulogu Zapca u predstavi *Brod za lutke* (JDP); Nagrada za najboljeg mladog glumca i nagrada Politike „Avdo Mujčinović“ - Danijel Husta za ulogu Burai J. u predstavi *Čičkovic* (Novosadsko pozorište Ujvideki Szinház); Specijalna nagrada - Irfan Mensur za režiju i dizajn scene u predstavi *Edmund Kin* (H. Kurić, NP NIS)

2007.

Najbolja predstava - *Odumiranje* (D. Spasojević/E. Savin, Ateljea 212); Najbolja režija - Kokan Mladenović za režiju predstave *Ja ili neko drugi* (M. Pelević, SNP Novi Sad); Najbolja ženska uloga (ravnoopravno) - Anita Mančić za ulogu Jele u predstavi *Tako je moralo biti* (B. Nušić/E. Savin, JDP) i Dara Džokić za ulogu Milice u predstavi *Odumiranje* (Ateljea

Nebojša Glojavac, Jelena Đokić, Marinko Mađžgalj, Nebojša Milovanović i Nikola Đuričko, reditelji Slobodan Unkovski i pisac Milena Marković za predstavu *Sine* (JDP)

2004.

Najbolja predstava - *Mletački trgovac* (V. Šekspir/E. Savin, JDP); Najbolja režija - Egon Savin za režiju predstave *Mletački trgovac* (JDP); Najbolja ženska uloga - Jelisaveta Seka Sablić za ulogu Majke Dare u predstavi *Svirjski otac* (A. Popović/E. Savin, Kruševačko pozorište); Najbolja muška uloga - Svetozar Cvetković za ulogu Karla u predstavi *Amerika, drugi deo* (B. Sribljanović/D. Mijač, Ateljea 212); Najbolja scenografija - Marija Kalabić za scenografiju u predstavi *Svirjski otac* (Kruševačko pozorište); Najbolja kostimografija - Zora Mojsilović za kostime u predstavi *Amerika, drugi deo* (Ateljea 212); Najbolja epizodna uloga - Miodrag Radovanović Mrgud za tri epizodne uloge Gobo, Tubal, Duž mletački u predstavi *Mletački tr-*

govac (JDP); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ - Dubravka Kojanić za ulogu Duke Suijić u predstavi *Svirjski otac* (Kruševačko pozorište); Specijalna nagrada Ardalion - Ljupko Konstantinov za muziku u predstavi *Lažni car* (M. Kovač/B. Mićunović, CNP Podgorica)

2005.

Najbolja predstava - *Hadersfeld* (U. Sajtinc/A. Čizholm, JDP); Najbolja režija - Milica Kralj za režiju predstave *Brama* (K. Mekfirson, Ateljea 212); Najbolja ženska uloga - Varja Đukić za ulogu Ljubov Andrejevine Ranjevske u predstavi *Višnjik* (A. P. Čehov/I. Kunčević, Kraljevsko pozorište Zetski dom Cetinje); Najbolja muška uloga - Nebojša Glojavac za ulogu Ivana u predstavi *Hadersfeld* (JDP); Najbolja scenografija - Marija Kalabić za scenografiju u predstavi *Hadersfeld* (JDP); Najbolja kostimografija - Camencia Brjobilj za kostime u predstavi *Medjini krugovi* (Euripid/G. Tompa, Novosadsko pozorište Ujvideki

REKLI SU O FESTIVALU...

Branka Čkonjević, profesorka književnosti iz Užica

U dane festivala Užice postaje i veće i lepše, dobija atribute grada. Veće je zbog gostiju: glumaca, reditelja, scenografa, pisaca... Lepše je jer se može čuti zapadna i istočna varijanta jezika bivše Jugoslavije. A festivalski program čini ga pravim gradom. Predstave se iščekuju. O njima se priča, misli i raspravlja i posle festivala. A tih osam dana, nekako smo svi veći, lepši i uljudeniji!

REKLI SU O FESTIVALU...

Miroslav Arandelović Rasinski, kompozitor

Ideja festivala je sjajna i treba je podržati u svakom smislu, pa i u ovom vremenu materijalnih neprilika. Užice je vrlo važna pozorišna koda na prostoru bivše Jugoslavije i to bi trebalo i da ostane.

REKLI SU O FESTIVALU...

Branko Cvejić, direktor JDP

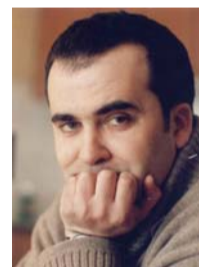
Za četrnaest godina Uzički festival se izborio za ozbiljan renome. Osnovan je sa ambicioznom koncepcijom da se na njemu prikazuju samo najbolje predstave u našoj tadašnjoj zemlji. Zanimljivo je da se, kako se menjala ta zemlja, menjao i festival, a formulu koju sada ima, koja je internacionalizovana na veoma dobar način okupljajući najznačajnija pozorišna ostvarenja iz regiona, nadam se da mi niko neće uzeti i da će dugo opstati.

REKLI SU O FESTIVALU...

Zoran Jeremić, novinar i književnik iz Užica

Možda će nekome u vreme kada nam se šifra AH1N1 nameće kao naslov nekog holivudskog sinopsisa iz žanra katastrofe ili u vreme kada se na jedvite jade odgovara zahtevima ovdašnjeg krhkog društvenog mira i čuvanja, kakvih-takvih, dobrih tradicija, razmišljanje o značaju jednog pozorišnog festivala izgledati neumesto i nepotrebno. Ali, ko će onda bar da pokuša da odgovori na pitanja svih pitanja koja natkriljuju ovogodišnji Jugoslavenski pozorišni festival: Zašto postoji? Zašto ista postoji? Ko drugi do ljudi sa ove i one strane scene uzičkog Narodnog pozorišta, pa makar na momente grad na Detinji posedećao i na Oran iz Kuge Alberta Kamija. To su ozbiljna iskušenja i za Uzičane i za glumce iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, ali nema razloga da i četrnaesti put ne poverujemo u njihovu spremnost. A kako ono kaže onaj danski kraljević, „Biti spreman, to je sve!“ Hoće se reći da posle osnivanja ovakvog festivala u Užicu više nisu ista ni očekivanja uzičke publike od matičnog pozorišta koje je već više puta dokazalo da misli u globalu iako radi u lokalno.

Dobitnici nagrada Ardalion

2003.

Najbolja predstava - *Nigdje nikog nemam* (E. Bond/E. Savin, CNP Podgorica); Najbolju režiju - Kinga Mezei za režiju predstave *Pac* (Karneval/B. Hamvaš, Ujvideki Szinház Novi Sad); Najbolja ženska uloga - Varja Đukić za ulogu Sare u predstavi *Nigdje nikog nemam* (CNP Podgorica); Najbolja muška uloga - Slobodan Bešić za ulogu Hamleta u predstavi *Hamlet* (V. Šekspir/I. Vujić, NP Beograd); Najbolja scenografija - Miodrag Tabaković za scenografiju u predstavi *Nigdje nikog nemam* (CNP); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ Politike ekspres - Nikola Đuričko za ulogu Konstantina Gavrilovića u predstavi *Galeb* (A. P. Čehov/S. Unkovski, JDP); Specijalna nagrada - glumci Boris Milivojević, Goran Šušijik,

Nebojša Glojavac, Jelena Đokić, Marinko Mađžgalj, Nebojša Milovanović i Nikola Đuričko, reditelji Slobodan Unkovski i pisac Milena Marković za predstavu *Sine* (JDP)

2004.

Najbolja predstava - *Mletački trgovac* (V. Šekspir/E. Savin, JDP); Najbolja režija - Egon Savin za režiju predstave *Mletački trgovac* (JDP); Najbolja ženska uloga - Jelisaveta Seka Sablić za ulogu Majke Dare u predstavi *Svirjski otac* (A. Popović/E. Savin, Kruševačko pozorište); Najbolja muška uloga - Svetozar Cvetković za ulogu Karla u predstavi *Amerika, drugi deo* (B. Sribljanović/D. Mijač, Ateljea 212); Najbolja scenografija - Marija Kalabić za scenografiju u predstavi *Svirjski otac* (Kruševačko pozorište); Najbolja kostimografija - Zora Mojsilović za kostime u predstavi *Amerika, drugi deo* (Ateljea 212); Najbolja epizodna uloga - Miodrag Radovanović Mrgud za tri epizodne uloge Gobo, Tubal, Duž mletački u predstavi *Mletački tr-*

govac (JDP); Najbolji mladi glumac i nagrada „Avdo Mujčinović“ - Dubravka Kojanić za ulogu Duke Suijić u predstavi *Svirjski otac* (Kruševačko pozorište); Specijalna nagrada Ardalion - Ljupko Konstantinov za muziku u predstavi *Lažni car* (M. Kovač/B. Mićunović, CNP Podgorica)

2005.

Najbolja predstava - *Hadersfeld* (U. Sajtinc/A. Čizholm, JDP); Najbolja režija - Milica Kralj za režiju predstave *Brama* (K. Mekfirson, Ateljea 212); Najbolja ženska uloga - Varja Đukić za ulogu Ljubov Andrejevine Ranjevske u predstavi *Višnjik* (A. P. Čehov/I. Kunčević, Kraljevsko pozorište Zetski dom Cetinje); Najbolja muška uloga - Nebojša Glojavac za ulogu Ivana u predstavi *Hadersfeld* (JDP); Najbolja scenografija - Marija Kalabić za scenografiju u predstavi *Hadersfeld* (JDP); Najbolja kostimografija - Camencia Brjobilj za kostime u predstavi *Medjini krugovi* (Euripid/G. Tompa, Novosadsko pozorište Ujvideki

212); Najbolja muška uloga - Boris Isaković za ulogu On u predstavi *Ja ili neko drugi* (SNP) i Strahinje u predstavi *Odumiranje* (Ateljea 212); Najbolja scenografija - Amela Vilić za scenografiju u predstavi *Vremenski tunel* (N. Velicković/A. Glamočak, Pozorište mladih Sarajeva); Najbolja kostimografija - Marina Sremac za kostime u predstavi *Ja ili neko drugi* (SNP); Najbolja epizodna uloga - Anđelika Sirmić za ulogu Stamenice u predstavi *Odumiranje* (Ateljea 212); Najbolji mladi glumac i nagrada Politike „Avdo Mujčinović“ - Ajla Cabrera za ulogu Bube u predstavi *Vremenski tunel* (Pozorište mladih Sarajeva); Specijalna nagrada - Narodno pozorište Užice za predstavljanje Stiva Tešića na zavijačnom pozorišni delom *Umetnosti i dokolica* u režiji Nemanje Rankovića

2008.

Najbolja predstava - *San ivanjske noći* (V. Šekspir/A. Popovski, Gradsko dramsko kazalište Gavela Zagreb); Najbolja režija - Aleksandar Popovski za režiju predstave *San ivanjske noći* (Gavela Zagreb); Najbolja ženska uloga - Nataša Janjić za ulogu Helene u predstavi *San ivanjske noći* (Gavela, Zagreb); Najbolja muška uloga (ravnoopravno) - Vilim Matula za ulogu Krpe u predstavi *Metastaze* (L. Balenović/B. Svrtn, Kazalište Kerempuh Zagreb); Ozren Grabarić za ulogu Bratila u predstavi *San ivanjske noći* (Gavela Zagreb); Najbolja scenografija - Numen za predstavu *San ivanjske noći* (Gavela Zagreb); Najbolja kostimografija - Angelina Atlagić za predstavu *Barbela, o psima i deca* (B. Sribljanović/D. Mijač, JDP); Najbolja epizoda - *Ex Aequo* Željko Konigsknecht za ulogu Steve i Ramatelja Dr Prke u predstavi *Metastaze* (Kerempuh Zagreb); Jasmina Avramović za ulogu Mile u predstavi *Barbela, o psima i deca* (JDP) i Bojan Žirović za ulogu Mladog Lekara u predstavi *Nevinost* (D. Loefer/D. Mijač, Ateljea 212); Najbolji mladi glumac i nagrada Politike „Avdo Mujčinović“ - Nikola Rakočević za ulogu Zorana (ponekad Marka) u predstavi *Barbela, o psima i deca* (JDP); Specijalna nagrada - Narodno pozorište Užice za produkciju predstave *Došljaci* (M. Uskoković/A. Lukač)

Narodno pozorište Užice

Od Nušića do tranzicijskih muka

Od osnivanja 1945. godine, Narodno pozorište Užice izvelo je 507 premijera. Prva je bila Nušićeva *Gospođa ministarka* u režiji Obrada Nedovića, i izvedena je u Sokolskom domu, prelepom zdanju koga više nema, a nedavno je postavljen šokantni komad *Rumunija 21*, savremenog rumunskog pisca Peke Štefana u režiji Gorana Golovka, reditelja iz Splita. Ima neke simbolike u pozorišnoj zapitanosti unutar te vremenske razdaljine od 65 godina, od prvog i duhovito-ironičnog komada do poslednje premijere, koja je tragična slika o nama u vreme tranzicijske dezorijentisanosti.

Ipak, pozorišni život u gradu započeo je mnogo ranije. U okviru tadašnjeg *Čitališta*, prve biblioteke u Užicu, 1856. godine osnovano je *Teatralno društvo* u Kraljevića kući, uglednog predsednika Okružnog suda. Tri godine kasnije Stojadin Obradović, upravitelj *Čitališta*, nakon obraćanja knezu Milošu Obrenoviću, osniva *Užički teatar*. Prva predstava izvedena je 15. februara 1862. i to je bio *Boj na Čacku 1815*. Jedan novinski tekst iz tog vremena svedoči o atmosferi tokom premijere i velikom interesovanju Užičana za taj komad. „Najodličniji cvet našeg građanstva beše sa najvećom ljubavlju na ovom predstavljanju i soba za sedenje je dupke puna... Osim 100 duša što beše u sobi i na mestima što se mogaše videti, još se toliko povratilo, jer nije bilo mesta za njih.“

Iste godine publika je gledala *Smrt Stevana Dečanskog, Ajduke*, a četiri godine kasnije i predstavu *Hajduk Veljko*. Usledila je duga pauza, a između dva svetska rata gostovala je i *Životićeva pozorišna grupa*. U to vreme Užičani su imali priliku da gledaju Dobricu Milutinovića, Milivoja Živanovića, Žanku Stokić, ali i Gordanu Kovačević, koju su tada kao izuzetno talentovanu devojčicu, kako je zabeležio Dejan Malenković u svojoj knjizi *Užički amarkord*, nazivali „jugoslovenskom širli Templ“. I sam Malenković je bio poklonik pozorišta i inicijator osnivanja amaterskih grupa, kao i profesori *Učiteljske škole* i *Gimnazije* i drugi ugledni Užičani. Prva amaterska predstava bila je *Šaran*, u kojoj su glumili učenici *Učiteljske škole*, a režiser je bio direktor Stevan Malenković. Pored njega predstave su postavljali i profesori dr Blagoje Marković i Blagoje Živković. Kasnije, u prepunom *Sokolskom domu* premijerno je izvedena predstava *Život Koste Šljuke*, koju je, sa užičkim gimnazijalcima, pripremio Milutin Čolić, tada maturant te škole. U to vreme postojale se i druge pozorišne amaterske grupe, a njihovom procvatu doprineo je čika Lale, inače Užičanin i profesionalni glumac, koji se 1932. vratio u rodni grad donevši savremene pozorišne rekvizite. U mnogim predstavama bio je reditelj, glumac, kostimograf, scenograf, šminker, šaptač... Na Savindan 1936. učitelj Momir Cagić prilagodio je, dramatisovao i režirao bajku

Užički ansambl slovi za jedan od najboljih van Beograda, o čemu svedoči pregršt nagrada na domaćim i međunarodnim festivalima. Zapažen nastup dogodio se pre tri godine i na prestižnom Pozorišnom bijenalu u Veneciji, i to sa internacionalnim projektom „Sluga dvaju gospodara“ (K. Goldoni/A. Paćoto)

Pepeljuga u kojoj su nastupili učenici osnovne škole. Četiri godine kasnije *Klub studenata* pripremio je komad o revolucionarima iz pokreta Mlada Bosna, ali on nikada nije izveden, jer ga je, valjda zbog intrigantnosti, zabranila policija.

Pravu senzaciju za Užičane, kako piše Malenković, iste godine, izazvalo je gostovanje čehoslovačkog *Velikog marionetskog pozorišta*, koje je u gradu ostalo dvadeset pet dana! Pod njihovom velikom šatrom u delu grada poznatom kao *Tabana*, svakodnevno - pre podne za decu, a po podne za odrasle - igrali su nastavke o dogodovštinama dvojice lutaka - dobrog Gašpara i zlog kneza Kazimira. U središtu te, moglo bi se reći, preteče današnjih sapunica, bila je nesrećna ljubav lutke-lepotice Marije prema dobrom vitezcu Gašparu.

Osnivanjem *Užičke republike*, pozorišnu umetnost nudi *Partizanska umetnička četa*, pa se postavljaju komadi domaćih i sovjetskih autora (*Mati, Knez Ivo od Semberije*, nekoliko Nušićevih komada, *Kako se kalio čelik, Početak bune protiv dahija*). Nakon oslobođenja 1948, pozorište se preselilo u *Filkim bioskop*, koji se nalazio na glavnoj gradskoj ulici. Sadašnje zdanje, koje je deo monumentalnog arhitektonskog rešenja *Trga partizana*, užički teatar je dobio 1967. Jedna od najlepših pozorišnih sala u zemlji može da primi 560 gledalaca, a prošle godine oživela je i *Mala scena*.

Užički ansambl slovi za jedan od najboljih van Beograda, o čemu svedoči pregršt nagrada na domaćim i međunarodnim festivalima. Zapažen nastup dogodio se pre tri godine i na prestižnom *Pozorišnom bijenalu* u Veneciji, i to sa internacionalnim projektom *Sluga dvaju gospodara* (K. Goldoni/A. Paćoto). Poslednjih nekoliko godina užički teatar pokušava da progovori o najvažnijim, veoma aktuelnim i, najčešće, mračnim društvenim temama. Savremenim inscenacijama, angažovanjem reditelja iz zemlje i inostarnstva, iskusnim glumcima, ali sa oskudnim budžetom, uspeva da provocira, dokazujući da pozorište u društvu koje je na ivici ljudskosti, ne sme da čuti.

Već četrnaest godina NP Užice organizuje *Jugoslovenski pozorišni festival*, koji je osmišljen tako da se na njemu prikazuju najbolja pozorišna ostvarenja u prethodnoj domaćoj sezoni, bez obzira na žanr i poreklo autora. Prvi direktor *Festivala* bio je Branko Popović, a prvi selektor Dejan Penčić Poljanski. Međutim, pre tri godine, dobio je regionalni karakter, pa je publika u prilici da, po izboru selektora, pogleda sedam najboljih predstava iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije. Da je to uistinu pravi kulturni događaj dokazuje i publika, koja je Festival zavolela, o njemu diskutuje, procenjuje izbor selektora i nastup učesnika i sa nestrpljenjem očekuje njegovo naredno izdanje.